АҬСНҮ

Аху 15 м. ЕС ҮМІҮВҚАІҬҮЦҮҮА, АЦАРЕІ АҬХАРЕІ ІРҮЗКҮҮ ДЕМОКРАТ ГАЗЕҬҮУП. Аху 15 м.

№ 1 (82) АСАБША ІАНУАР АМЗ 10 Р ЗҮ 1920 ШҮҚУСА-РААН (82) № 1

Абрі агазеҳ іаҵхоі іззаҵхоі азҟлар ішудаһнҵҳалоіт арі ашҵқус ҿҵц.

АГАЗЕҬ „АҬСНҮ“ А—КАНТОРА АҚНҮҬ:

Музку агазеҳ „АҬСНҮ“ хус іаҳуп 60 м.

агазеҳ азу акарреспоненціа аазҳеіуа цҳа еілургану, аҳаад аздаҳак ауп іаҵуу. Ас іанҵамла агазеҳ іматам, ірҳахуам, інтрхуаіт. Карандашла акорреспонденціа афра зуҵалуам. Агаз „АҬснҵ“ адрес:

Сухум. Типографія А. Зайдшера.

Аҵуа, І іануар.

——

Озкҵ аакіскіа h-газеҳ „АҬснҵ“ іанҵн Тҵуарчалҵҵі аҳба рацa аҳузша. Тҵуарчалҵ ві аҳба рацa аху рҩоіт зкҵҵ ҳара ҳасабла міллионла ак ум, міллиардла. Уі зҵҳсоу ҩа ірҩоуа, хҵҳ ішусҩаз ецш, міллиардлоуп, аха убрі атцкҵс еіҳумзар еіцам убрі ар ацa АҬснҵ агуҳа, Аҵуаҵҵі абаҳуазала заграніцаҵа ірҵ ҵҳуазар. Акҵ, Аҵуа арбеі от, Аҵуа абеіара АҬснҵ зе ҵҵ абеіахара іаѡҵзоуп, арі АҬснҵ азҵ даара іус дҵуп. Ѡа, Кудрҵ ауездҵі Ґумус ҳа ауездҵі еіднатцоіт, адҵҳба ѡа рубжіанатцоіт 60-70-ца верс аура аманҵ. Абрі ецш адҵҳба мѡа даара іус дҵуп АҬснҵ азҵ. Аҳба ра цаҵҵ бзіоуп, аха убрі арацa атцкҵс хараза еіҳіуп АҬснҵ азҵ убрі амѡа. Убрі аҵҵнҵ дарбанзаалаҵ АҬснҵ іаҳугуҳуа, АҬснҵ ҵсадҵҵлс із-ҵҳазуа зеҵҵ ірҵуалҵуп аб рі аҳбарацa АҬснҵ абаҳуаз аҳуа, аіҩарак Аҵуаҵҵі абаҳ уазаеҵ, ікҵлургуа ізлаҵал ара аус аітцхара іанаамҳоу: нашҵ анаһмҵркҵ, іждҵруаз-ааіт, h-АҬснҵ абеіара зеҵҵ АҬснҵ іалганҵ даеаҳараҵҵі баҳуазакаҳ ішцуа.

——

h'-агазеҳ „АҬснҵ“ а-38 номераеҵ іанҵу аҬша Ніколаі Патеіцa істатіа атцҵхуала акҵі ѡбеі азка.

——

АҬша Ніколаі Патеіцa, іаҬсуанҵ іҩамоу аҬшацa хшҵѡлҵеі, азкалҵеі іреіҳҵу раҵҳа ігҵлоу аҵҵ іоуп. h'-агазеҳ „АҬснҵ“ ҳутцуа іанал ага, шоукҵ убас ҩагу іаан агоуан, агазеҳ ҩара h-зҵн акҵ іаҬсанҵ, акҵ алшонҵ ібозар іішанҵ абрі аоѡ аҵ абааду адтцанҵ, цхҵраара ду аіҳап, іанамуаҵҵ, ҩанеі цахо, імала заҵукҵҵ ізкѡа хҵр іҳургҵланҵ ішаҳуіргҵл ап ҩа; аха атцабҵрг ааҩар еіҳмҵі, ізхаразаалакҵҵ, еҳа уазкҵраанза ҩазеігуҳҵуаз ҩа мбеіт, іцамлҵеіт. Еҳа, аҬша Патеіцa ібжҵ ҩагазеҳ ала іанҩаҩа, „ҩаі, Анца іҵшоуп іздҵруада шҳа ҩагазеҳ еітц амхар, імцар ҩа“ ааҩеіт.

оуп анҵуҩуаҵҵ узмҵрцхаш уанҵ іҩамаз, аха абар шҳа ахҵшҵҳуса ірҵҳуп дара ҩа ра ера зҵзҳҵцуа ҩамҵцхра оіжҳеі, ера амала Д. Гуліа імчала ігогуа іаоіжҳеі: мчҵ ла ҵоукҵ ізоуаҵҵ іанрҵҳун агоуа аху рҵшом. Бжаѡҵк ус рҩоіт: іалахҵ ізлаҩахуш ҵузеі, акҵр ҩҿанатцоу, ак ҵр ҩаҬсанаҵуоу ҩа; аҵҵрҳ амілаҳҳуа ҩара ҩгулацa ҩз ацлабуоіт ҩа ҩазеҵу город цҵцхаза ѡба-хцa газеҳ рҵ-моуп, ҩара ҩлашҵрбага заҵҵ „АҬснҵ“ кажінҵ абнаҳуа ҩрҵлоуп!! Арі цхашароуп моу еҵҵ насҵцдароуп! Сара абарҳ азкахуҵцуа зҵѡуа озкҵ аакіска аредакціа аеҵ-сҵqан, аредактор Ґуліа дҵ-зҳахуу іргурҳуа, дҵзцҵмҳоу ірхуцҵуа убас дсеірҵ дҵq оуп; зҵ акомісаріат даҩуа (субсідіа азҵ) зҵ анах акҵ іхуцуа арах акҵ іхуцуа іі-лаҵ макана ҩгазеҳ ааігот, аха іазкаҳуа санрҵзхуцлаҵ ҩгазеҳ заҵҵ іҬсҵрҩа сшот! Аҵіаад аху дҵухҵіт, агазеҳ зоуа акҵмзарак рҵом. Ісҩа ҳуа рҵлашху ҩлашарбага ҩгазеҳ заҵҵ аҬсуа аінтеллігенціа намус змоу зхҵ ҵҳ ҵзхҵр зҳахҵу шацҵмхраар іаҩмаҩаіт шҵмҩан іҬсуоіт, сшҵҩоіт шацхраа, ерамша-ла акҵр зҳу ірласнҵ іҵшша, астатіаҳуа азҵзкѡла аредактор бзіаху іҩамоу ігу ҵҳ-ҵшхла, аҳараҩа шеіха абзірах алашарбагах.

Хҵнчазк.

„Озкҵ знҵк сара схазҵ“ астатіа атцҵхуала.

——

Агаз „АҬснҵ“ а-№43-ҿеҵ саҬхеіт Д. Гуліа істатіа, хус ізмаз „Озкҵ знҵк сара схазҵ“ ҩа даара сгу іалсҵіт уа ізнҵ ізбаз. Сара моу іаҬсуанҵ іqоу зе ҵҵ, алада дҵqа аѡада дҵqа, ацара змо уҵҵ ацара змамҵҵ зеҵҵ ргу іалсҵп ҩа сҵ qоуп, ірҳунагоуа аусҵҵ ахҵрҩаап ҩа сгу іаанагоіт ізбан уҩар уі іцабаа зҵҬс оуі ацара аҩасабала АҬснҵ азҵ іqаіц ахеуі зеҵҵ ірдҵруеіт. АҬснҵ іаазілаҵ зеҵҵ адҵлҳуа ахурзҵршоуа, макіа аҵ дҵ-лк іанҵімрҵмҵц Д. Гуліа іднҵл імхнҵ АҬ-снҵ еіуам аҵ ецш дахҵqартцаз оумаща оѡҵ ібарҵ іqоуп. аха іара а-Гуліа ішҵі ѡуа ецш, аҳуза (Тамҩаа) Кҵпдааҵҵ нарҵлатцанҵ крҵ еілҵзцоуа зеҵҵ рхҵ іаҳ-урцан-ҩа сҵqоуп, насҵҵ аземствааҵ ус азалҵмдара ізрурҵм ҩа сҵqоуп. Аха омаща іубаша а-Гуліа істатіаеҵ іісҵз ащqуҳуа зеҵҵ іахуаҬшҵзар нас дурѡаҵ ҵк ашаҩаҳуа рҵтцаара іаланахуз? Ҩаса уі адҵл зҵз пріговорла (уволіл.) дцазар Тамҩҵ Баслахуqа, ідҵл іара із ҵҳахуу аҩамҳасҵі, ма хулаі ма іжлан-ҵҵкҵі аҵ іҳараҵҵі зҵqаломузт, азкар ірзҵніжҵр акун, нас озкҵ імазкуа іу-сс іалоузеі? Сара абрі іааркіаеҵ сахц азкоіт, уі аус іазаіігоу еіҳінҵ іахцаж-ашт, азалҵмҵ ізнҵqурГарҵмҩа сҵqоуп, ламус змоу сҵуаѡҵуп зҩоуа, ҵкларҵ іп-рҵлалуа іааруҵцҵуа аҵ, ізбан уҩар, а-Гуліа імоу імаҩхҵмоу, імам іаҩҳарцҵ іа ҩҵуалҵуп ҩара аҬсаца, уі АҬснҵ азҵ ацаразҵ, іqаіцахеу здҵруа; уі зҵмдҵ-руаҵҵ аҬсуак АҬснҵ дҵqоуп-ҩа сҵqам.

Аqуаҵҵі.

Гудоуҳа.

——

Сгу іалсуа сҵмҩар сҵлшом, ізцҵмҳоу аҵр уqазар са ҳоумцан.

Бармҵш аҵҵ ҳан „болніцак“ ҵqоуп ічмазаѡҵу ірҵхуарҳам, нас іҩарҳ дунҵ уа ізҵqоузі мшан? Арі аболніца ара іqоп ішҵбаргузі анҵсҩа убас сеіҩіт акҵр іаҬс аз нхаѡҵк:—„абалніца“ ҩамоп аха заманак ҩара іҩ х ушҵм, адохуҳҵр ачімазаѡ ішqа дугар ізхара ҳара зм ада, ачімазаѡ абалніцах дноугар еґа дҵнхарҵҵ хҵ-мш рҵда днҵмхакуа іҬсҵ Анца інҵіҳоіт“!!! Ҩземства спекуліаціа-оп ізҵшҳоу, аха „атоварҳуа“ іааргуа рҵхчаҳ Гудоуҳаа іахҵрхот, інхоуа аҬҵҳ ізузхуа ҳҵҳѡҵк іргоіт: амала арҳ аболніцаҳуа рҵqнҵ аматцура іалоу аус сҵруа ачімазаца пату шрҵҳуртцуа ҩа аземотваҳуа гурѡас ірҵмоуп-ҩа сҵqам, ус акузар уі Бармҵшаа рб алніца аш аркҵзар еіҳҵуп.

№

АЗКАБЖҚУА

——

АҬснҵ аконстітуціа.

Аҳҵрҳуа рҵ-учредітелное собраніе аеҵ аконстітуціа іазкҵу ірузбҵіт АҬснҵ аконстітуціа іахуаҬшнҵ ахадараҳуа шҳҵрхразҵ. Арі аконстітуціа апроект аамҳа ла ҳqарак аҩасабала іаарл ласнҵ Учредітелное Собраніе аеҵ іахуаҬшҵразҵ.

——

Аерманцеі аҵҵрҳуцеі реіҩҵ шараҵҵ.

Москва, 12 декабр (радіо) Ерманҵҵла qаҬшаеҵ Акомісар аҵҵм ҩҵнҳҳаррахуа рҵеҵ аусҳуа знапҵ іанҵу Бекзад іан аца́жара рнҵітцеіт Анг-

ецш, аҳҳаҩа іа аіҵҵцшшаз ажа рqушгаҳуа, ажа гункҵлагаҳуа ідмҵрҵу ціша, ідмҵрхатцаша оѡҵ дq аларҵм. Аха сара сгу іаан агоуа, сҵхшҵѡ іҬнаqо, сҵм ҩар ауам.

„Хҳҳазарала ҩара ҩатц кҵс еіҩамкуа, ҩара ҩазҵҳу-шаҳау аҳагуҳасра, іаҳушанҵ, еҳа озкраанза іміесзакуан зхуанган аазгаз, даеа мілаҳк дҵqоупҩа сҵqам“ іҩоіт аҬша Патеіцa.

Зкҵт, хҵҳазарала ҩазаq арази, азнак азҵ ҩаалҵеі іа ҳҵнзаназсзі раасва, еҳа ҵҵу шҵук іҳухаз, сара саҳахуа ҳшуа іqазам, ііасҵз ҵоуҵҵ реіцш ісҳазоіт. Ҩауаазкла ра, хшҵѡлҵеі царалҵеі іан акузаалаҵ реаҳрзеібҵмҳаз аq ҵнҵ, еҳанза зҵҬсҵ аазгазҵҵ іѡаҩанҵ, рхҵ ргу азҵмблуа ізакузаалаҵҵ дара ҵ ҵ ҩа-ҳҵр рзаҳумкуа еҳабалаҵ рҵ блаҳуа кҵдхалуа, ізбалаҵ іх ҳшнҵ іццо іqалахеіт. ҨаҬс адҵл АҬснҵ ҩаіҩа амч зм анҵ іҳунагалахеу здамҵҳ ҩа нҵзҵмтцаз дqамлац: аҳҵрҳуа данааі уі ҩаіхҵҳшҵн ҩаіцеіт, ѳурҵс данаі ус аауіт: ҩамачҵуп, аха ҩахазҵмілаҳҵуп, ҩазкла ҩаҬсахрҵм-ҩа гукала ҳсҵк-ала зхҵмшаҳа куа ізҩооз, іаҩҳаз, шамаха мзар—сара ҳсҵуак дсҵмбе іт. Атцабҵрг уҩар аҬсҵ дгҵ лоіт рҩоіт, знҵ аҬсца ргҵл ара qалааза іҬсҵз еґа із ҵуҩарґҵ, еґа ізҵуурґҵ дҵзг ҵлуам, аха атцабҵрг убсqак амч амоуп, ігурагоуп „аҬс ґҵ даргҵлоіт ҩа“ ажа іала ртцоіт: ҩауаазклара рзҵ хҵҳ ҳазарала рмачра усqак іуа даѡҵм: іҳазҵрхо, зѡас ірҵ моу, реідҵмгҵлареі, рҩаҵеіҳумшареі, ргуеібамгарèі ро уп акумзар.

Іанакузаалаҵ зхҵ іамҵцхрааua, зхҵ іамҵхуо ажлар Анца дрҵцхрааіт ҩа злоуҩа рҵзеі мшан! Іішанҵ, уамаща іqоуп ҩауаазклара рҵqазша: тцабҵргҵуп, грак-грак змам даеа мілаҳкґҵ дубаш ам, аха ѡнутцqала іееіzам куа, зхазҵ іҳузхшеі, ітцазҵ-рѡрҵшеі аусҳуа нҵqузго ҩара ҩаіцш даеа жларҵк ур-ҵҳушашам: ҳҵчроуп, еітцаш ҵцроуп, цґаҩароуп, нацхароуп, ҩаѡнҵтцqа ҩазеҵу. Ідҵрнҵ іҩамазароуп, ҩащґара ҳуа ҩарqуатцну, ѡнутцqала нацҳахаҵҵ іаҩзеіцшҵу аус азҵҩан ераз-нак, аҵҵ еіцш, ҩамеіжо ҩагура еібаганҵ ҩа ібаганҵ ҩаідгҵлаанза, Пате іца іаҩхҵлацшуп ҩа зҵзбаху імоу: Елҵрнҵхҵеі, ҵхнҵхаі Анҵцснхҵі, аамалаґҵ рхҵ ҩатаіганҵ іҩазхацшшам ҩа сҵqоуп. „Ҩаалаҵґҵ зеґҵ рҵ-мшра ҩара іааҩазнҵжнҵ рх ала інналугуа іцоіт ҩа,“ іҩа хҵуеіт Патеіцa. Ус акушҳ? сара ҩаусҳуа сахрҵхуаҳцш уа зҵнза даеакала ісбоіт: ҩара ҩаеҵ іаанҵ мчҵла аҵ уха, хаала акуха ҩазмqутц азкҵхау, ҩаімҵзҵмшаз, ҩахзм ҵршаз, ҩажла ірѡаіпарцҵ зд амҵ ннҵзҵмтцаз ѡѡҵ дqам лац; ус акумзар, ебаqоу ҩа уаазклара агаеа іаркнҵ шха нхҵтцнза, унаца узрҵламтцо зла іҳҵртааз? Пара озкҵ іqоу ҩахаанґҵ, заqаѡҵ ҩагхахада: іабаqоу Кудрҵ іаркнҵ Аацсҳанза інхоз аҬсуа жлара? Іабапеі Далҵі Тцабалҵі, Аҩчцсҵі, Ҵусҩҵі, Аібуеі ірҳаз аҬсуа жлара жпа? Іказцазеі ҵрҳ Ҵурҳуҵлаqа? Іздҵруада іргуаҬханҵ іцеіт ҩа аҵр іҩар. Моумоу, урҳ рхала рцсадґҵл кажнҵ ім цазеіт: аҵмуаа і р ҵ ҵ у ртцаз аҳабааі агуаqреі ікар цеіт. Ізрѡашазеі Самрзаq анаа, зҵбжеіҩарак шҳрала іа Ҭсҵуанҵ ехà ҩаҬсуамҩа іҳу гулан іцазкаҳуа. Убас, цҳ іа ҩазхуцҵр, ҩара ҩаеҵ іаа хоу, ҩара ҩаргахеіт, ҩарфа хеіт, акумзар, бзіарак ҩазх-ашалаз урҳ рqҵнҵ еґҵqам. „Раҵхаза ҩахз ащqҵ енанҵ рта іаркнҵ ехà озкҵраанза ҩаҬсадґҵл ҩала даеаҵ іхз ахҵмҩа“ дцазкоіт Патеіцa, аха ус акузамҩа сҵqоуп са ра саҳахуаҬшуа. Ітцабҵрґҵ-уп, ҩаҬсадґҵл ҩахз ахҵуп, макана АҬснҵ ҩа іаҩҳоуп, аха ҩаҳуіҳуҩҳ уі ҩара ішҩ аҳунаго? Моумоу, чҵдала ҩазлаҳуіҳу еґзбом сара; ец ві-жацві іаанагаз ҩара ҩаі-ҩа рзалоуша, іаҳуіҳуша збоіт.

(Іацу агі а-№-аеҵ)

АҬша еіҩабҵ Маан Д.

АҬсуа газеҳ іаҵхуа раҵ!

——

Арі ареволіуціа ду лаш-арбагас ҩара аҬсуаа іаҩнаҳаз h-газеҳ „АҬснҵ“ акун, арі агазеҳ „АҬснҵ“ акн; дацмҵрзгас, мілаҳ мҵрзгас, мілаҳ шҵргагас сара саҬсу

ора іҵоу Ҭемал еіҩабҵра, ҳасаҵҵі аҵqара аерманцеі аҳҵрҳуцеі реібашра атцхуала іҵшҳҵрхҵз іаqутцнҵ аҬqара ҵҵц шҳҵрхразҵ.

——

Амеріка.

Москва, 12 декабр (радіо). Амеріка апротестҳуа qартцуа іалагҵеіт реіҩабҵра аерманца 25 міл. дол. ддҵрҳцсахразҵ ргу іҳоу азҵ. Іаҩа іамѡанҵ ірҵҳазоіт Урҵсҵ лаа іддҵрҳцсахрҵ, убрі атцҵ хуала ацажара qартцар.

——

Абҵрзен ҩҵнҳҳар Константін.

Константін Афіна іаара іазҵҳшҵуп еҳа ҵҵ.

Убрі іаара атцхуала анҵ-ду qартцаразҵ іqоуп.

——

Ангораҵҵі універсітет.

Сҳампҵл. Сҳампҵлҵҵі агазеҳҳуа ізларҩоуала, Ангора універсітет хҵртразҵ аус шҳҵрхҵіт

——

Врангел ір.

Сҳампҵл, 4 декабр. Врангел ір іаанхаз афаҵҵі азкҵҵі рзҵ даара ігуаqҵуеіт...

Афранцҵзҳуа еґа рҵунд азґҵ Врангел ір іреіуоу Сҳ-ампҵл імаар рҵуам, іхажкҵ-ажха, ірҵцҩахуха, рхҵ ахҵ нахҵуа іцоіт. Абрі іахҵрqанҵ ікҵдтцанҵ іршҳуазґҵ ра-цоуп.

——

Абрзен рҵ рҵшҳахqа рцара.

Афіна, 5 декабр. Венізелос іусҳуа анбааҬеха, Ҭемал ір Ерманҵҵла іqаз Сҳампҵл шҵqоу Ушак афронтах рхҵ анҵіҳа, абҵрзенҳуа рҵ-шҳахла шеіхаҩа реіҩабҵра ірзаарҵцҩаіт.

——

Москваі Ангораі.

Сҳампҵл. Абрааҵҵі агазеҳҳуа ізларҩоуала, Ерманҵҵ лаеҵҵі аусҳуа ірҵхqанҵ Ангораі Москваі хуҵчк ахҵ-шаша рубжалт. Аболшевікца ҳасаҵҵі рҵqазшаеҵ іqам Ангоразҵ. Москва аіҩабҵра хҵда днҵрмҵжҵр qалап Ҭем ал рҩоіт.

——

Франціеі Врангелҵі.

Агазеҳҳуа ізларҩоуала, афранцҵзҳуа р'міністр аіба шра іазкҵу аібашҵга ҳбаҳуа реіҩабҵ азтцаара іішеіт Врангел ізҵрҳҵіз аібашҵга маҵахуҳуа ахҵqоу еіҩаразҵ Нас абарҳ аполіакца іроур аҵа іqаітцаразҵ мазала.

——

Врангел ір рабҵар рҵшҳар тцара.

Сҳампҵл, 3 декабр. Акҵ іакум акҵ рҵмпҵтцqарҩа ішанҵ.—ѡбаґҵ—рабҵарҳуа рҵ ҳеірҩа ішанҵ Врангел ір рабҵар дҵшҳадҵртцеіт афранцҵзҳуа. Арі абҵар афранцҵзҳуа рнапаеҵ іqоуп.

——

Англіеі Врангел ірҵі.

Москва, 12 декабр (радіо) Аінґлҵзца Врангел ір ірмҵ цхрааразҵ азка рҩеіт, афа ҵҵі азкҵҵі рзҵі, шҳарнахҵ ґҵ іахакузаалаҵ ртцас ур рҩаҳурґҵлараі.

Аҵшара.

Агазеҳ „АҬснҵ“ цхҵраагас іоуразҵ іаларгалт: Апан Дімітрі Какаліа—500 м.; Шаміл Хоҵерба—500 м.

Аҵшара ду аҳанҵ, ҳабуп ахҩаанҵ іҩадаҩкҵлт.

Редакціа.

Ашqу- ҿҵцҳуа.

1. Іҳҵтцт акіцх аарханҵ А. Чочуа іqаітцаз ашҵу ах ішҵҳусараан атцѡца зҵцхҵуа.

2. Акіцх аарханҵ іҳҵтцт Д. Гуліа іqаітцаз еізгоу аҬсуа жа-ҳqаҳуа знҵу ашqу.

3. Акіцх аарханҵ іҳҵтцт ахушҵра шqу Д. Гуліа іqа ітцаз.—хус іаҳуп—50 м.

4. Іҳҵтцт Д. Гуліа іqаітцаз 1921 ш. рзҵҵі аҬсуа ка лендар -хус іаҳуп 250 м.

РЕДАКТОР: Д. Гуліа

Сухумъ, Типографія А. М. Зайдшера